

Mgr. David Doubek, PhD

Oponenský posudek na práci Michala Voldřicha „*Zkušenost rodičů s přechodem jejich dětí na základní školu praktickou*“

Michal Voldřich se ve své diplomové práci věnuje studii reflexe zkušenosti matek, jejichž děti přestoupily z běžné ZŠ na ZŠ praktickou. Přitom se dotýká řady témat, které s tím souvisejí, jako jsou výchovné projekty rodičů, normalita, role školy při kvalifikaci lidství, romové, úloha specialistů (psychologů a speciálních pedagogů) ve vzdělávacích institucích a dalších.

Práce je empirická, vychází z vyprávění o konkrétních zkušenostech tří matek, které se autorovi podařilo přesvědčit, aby se o ně podělily. Po metodologické stránce práce vychází z kvalitativní metodologie a orientuje se narativně, data pojímá především jako příběhy (s dobrým koncem). Je jistě těžké sehnat pro takovou práci informátory a tak si myslím, že trojice, která v práci vystupuje, na autorem vytyčené cíle stačí. Nicméně je fakt, že text jakoby se stále točil kolem několika stále se opakujících citací, což působí nakonec trochu chudě (byť to je zřejmě míněno tak, že tyto pasáže prostě potvrzují celou šíři autorových závěrů). Jinak hodnotím práci s daty jako adekvátní.

Po obsahové stránce autor představuje všechna vyprávění jako romace, jakési příběhy o překonání překážky s dobrým koncem, byť představa vyprávěcích o to, co je tím dobrým koncem je pokaždé v průběhu příběhu dosti modifikována. Určitě tak je možné vyprávění chápat, na druhou stranu nevím, jestli samotná výchozí situace, kdy se k rozhovorům dobrovolně hlásili rodiče oslovení ředitelem praktické školy, nemohla představovat selekci vedoucí právě k takovým vyprávěním, že mluvit se chtělo těm, kteří si onu situaci již nějak (úspěšně) zpracovali.

Další otázka mě napadala u pojmu „projektu“, totiž si nejsem jistý, jak moc lze hovořit souhrnně o projektech. Někteří rodiče určitě mají celkem explicitní projekty, ale řada je má jen implicitně, nebo v nějaké negativní formě (co ne). Taky je možné, že projekty se vytváří, až když se na něco narazí. Další malou výhradu bych směřoval ke stylistické stránce, ke zmíněné repetitivnosti citací a výkladu – při četbě to trochu zdržovalo a i když autor napínal (to a to si nechám do další kapitoly), byl bych uvítal přímější výklad.

Naopak se mi velmi líbilo rozlišení jakéhosi „hodnotového dilematu“ potřeb oproti úspěchu. Nakonec úspěch je vyhrazen nemnoha, ale co s těmi ostatními? Normalita je (vlastně trochu zvláštně) spojená s tímto úspěchem nemnoha. Ačkoliv je normální nějaká forma neúspěchu, neúspěch jakoby si vyžadoval jinou institucionální formu, zásadně odlišnou od té normální. A tak máme základní školu, kde jsou podmíněčně přijati jen ti, kdo jsou úspěšní. A školu praktickou nebo zvláštní, kde jsou přijati bezpodmínečně všichni, ale za cenu absolutního deklasování. V tom je to vlastně blízké romské rodině; je otázka, jestli s bezpodmínečným přijetím nejde taky rovnou deklasování; naopak v normální škole je přijetí vyhrazeno jen těm, kdo se snaží, jen ti mají místo ve *třídě*. Pozoruhodné pro mne přitom byly distanční postoje, které autor zaznamenal, i překvapivé přijetí, které se u „jiného etnika“ dostalo synovi jedné z nich.

Práci jsem si se zájmem přečetl a i když v ní vidím určité rezervy, navrhuji známku výborně.